

Statsråden

Stortinget
Familie- og kulturkomiteen
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/1639-

Dato
13. mai 2025

Dokument 8:212 S (2024-2025) - Representantforslag om å gjøre det lettere og billigere å reparere

Jeg viser til brev fra familie- og kulturkomiteen 24. april 2025 med oversendelse av representantforslag om å gjøre det lettere og billigere å reparere.

Forslagene berører ansvarsområdene til flere departementer, og dette svaret er utarbeidet i samarbeid med Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet, Finansdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet.

Som forbrukerminister er jeg opptatt av trygge og velfungerende forbrukermarkeder, herunder at det skal være enkelt for forbrukerne å velge miljøvennlige produkter og tjenester. Markedsføringsloven forbyr blant annet urimelig handelspraksis og villedende markedsføring, herunder villedende bærekraftspåstander. Forbrukertilsynet, som fører tilsyn med markedsføringsloven, har laget en veiledning om bruk av bærekraftspåstander i markedsføring. Forbrukerrådet, som er forbrukernes interesseorganisasjon, har laget en miljøveileder på sine hjemmesider, hvor forbrukerne kan få hjelp til å ta gode miljøvalg, herunder finne informasjon om reparasjon av klær og utstyr.

Mange av forbrukervernreglene er gjennomføring av EU-direktiver, og de siste årene har det i EU vært et stadig større fokus på å legge til rette for at forbrukerne kan treffe gode miljøvalg, og at forbrukerne kan bidra til bærekraftig vekst. Barne- og familiedepartementet arbeider blant annet nå med et høringsnotat om å gjennomføre EU-direktiv 2024/825 om styrket forbrukervern i det grønne skiftet. Formålet med direktivet er å gjøre det enklere for forbrukerne å treffe mer bærekraftige valg, herunder ved å bekjempe villedende

miljøpåstander («grønnvasking») og førtidig produktsvikt, og å gi forbrukerne bedre informasjon om hvor lenge et produkt kan forventes å vare og om det kan repareres.

Forslag 1

«1. Stortinget ber regjeringen opprette et klyngeprogram for reparatører i samarbeid med næringen og relevante fagmiljøer.»

Regjeringen har allerede et klyngeprogram som skal stimulere til samarbeid og innovasjon. Det stilles ingen krav til størrelse på virksomheter, sektor eller bransje til klyngens medlemmer for å kvalifisere til opptak i programmet. Klyngeprogrammet kan bidra til et sterkere samarbeid og gir større muligheter til å utvikle prosjekter som samlet styrker næringen og innovasjonsevnen til medlemmene. For at næringsklynger skal lykkes må samarbeidet og initiativene komme nedenfra. Det vil være uheldig om man vedtar et eget klyngeprogram for reparatører, slik representantene foreslår.

Forslag 2

«2. Stortinget ber regjeringen om å opprette tilskuddsordningen «Reparatørsats», som skal være en belønningsordning for kommuner og fylkeskommuner som vil fremme sirkulær økonomi, og komme tilbake til Stortinget senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.»

Regjeringen mener det er viktig å styrke forbrukernes mulighet til å velge reparasjon. Hovedmålet i samfunnsoppdraget for sirkulær økonomi er at i 2035 skal Norge ha oppnådd en betydelig økning i ombruk, reparasjon og deling av knappe ressurser. I Handlingsplanen for en sirkulær økonomi er et av handlingspunktene at Regjeringen skal «gjennomføre regelverk som legger til rette for at forbrukerne kan ta gode miljøvalg, som blant annet skal bidra til at forbrukerne får god og pålitelig informasjon om produkters miljøegenskaper og førtidig produktsvikt og styrke muligheten til reparasjon».

Ekspertgruppen for utredning av virkemidler for en sirkulær økonomi, som ble satt ned i mars 2024, har i sitt mandat å gjøre en helhetlig utredning av virkemidler som kan fremme sirkulære aktiviteter. Det innebærer å identifisere hvilke virkemidler som er samfunnsøkonomisk lønnsomme, og med bakgrunn i dette foreslå eventuelle endringer i dagens virkemiddelbruk. Utredningen skal også inkludere vurderinger av og eventuelle forslag til endringer i skatte- og avgiftssystemet. Ekspertgruppen vil legge frem sin rapport i uke 22. Regjeringen vil vurdere nye tiltak og virkemidler for en sirkulær økonomi når ekspertgruppens anbefalinger foreligger. En vurdering av en tilskuddsordning for reparasjon må vurderes i sammenheng med andre mulige virkemidler.

Forslag 3

«3. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om momsfritak på reparasjoner av klær, turutstyr, sportsutstyr, møbler, verktøy og elektronikk.»

Forslaget er forelagt finansministeren, som gir følgende svar:

«Formålet med merverdiavgiften er å skaffe inntekter til staten. Det gjøres mest effektivt når avgiften legges på et bredt grunnlag med få unntak og lave satser. Reduserte satser og fritak fra merverdiavgift reduserer inntektene til staten og skaper vridninger. Reduserte satser og fritak gir i tillegg utfordringer med å avgrense hva som skal omfattes av redusert sats, og utforme bestemmelser om dette. Deretter kommer utfordringer med å håndheve avgrensningene, i første omgang for samtlige virksomheter med omsetning som kan omfattes av den reduserte satsen. I NOU 2019: 11 Enklere merverdiavgift med én sats er det vist til en spørreundersøkelse foretatt av Regnskap Norge som «indikerer at merarbeidet på grunn av differensierte satser utgjør nær 40 pst. av de samlede byrdene ved merverdiavgiften.» Et merverdiavgiftssystem med så få unntak, fritak og reduserte satser som mulig gir de nødvendige inntektene til staten med minst mulig samfunnsmessig kostnad per krone.

Omfanget av særordninger som fritak og reduserte satser bør derfor begrenses. Flere ekspertutredninger har anbefalt å avvike alle fritak og reduserte satser, og dermed rendyrke avgiften som en skatt som skal skaffe staten inntekter, se NOU 2019: 11 Enklere merverdiavgift med én sats og NOU 2022: 20 Et helhetlig skattesystem.

Omsetning av reparasjonstjenester er i likhet med de fleste andre varer og tjenester, herunder nyproduserte varer, ilagt merverdiavgift med alminnelig sats. Det er dermed ingen skjevheter i merverdiavgiftssystemet som medfører at det produseres for lite reparasjonstjenester eller for mye nye varer.

Regjeringen la 14. mars 2024 frem Handlingsplan for en sirkulær økonomi. Samtidig ble det oppnevnt en ekspertgruppe for utredning av virkemidler for å fremme sirkulære aktiviteter. Ekspertgruppen fikk i mandatet blant annet i oppgave å «gjøre en helhetlig utredning av virkemidler som kan fremme sirkulære aktiviteter som gir bedre utnyttelse av fornybare og ikke-fornybare ressurser, bærekraftig produksjon og forbruk, og økt verdiskaping.» Virkemidler for å fremme reparasjoner ligger innenfor ekspertgruppens mandat. Når rapporten for ekspertgruppen om sirkulære virkemidler foreligger, vil regjeringen vurdere anbefalingene.

Erfaringer fra andre land som har redusert merverdiavgiftssats på reparasjoner, viser begrenset måloppnåelse fordi en del produkter ikke kan repareres og en del produkter har lav pris. I tillegg vil måloppnåelsen avhenge av i hvilken grad avgiftsreduksjonen veltes over i prisene til forbrukeren. På denne bakgrunn mener jeg at man ikke bør gå videre med et forslag om redusert merverdiavgift på reparasjonstjenester nå.»

Forslag 4

«4. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om momsfristak på utleie av klær, turutstyr, sportsutstyr, møbler, verktøy og elektronikk.»

Forslaget er forelagt finansministeren, som gir følgende svar:

«Jeg viser til svar på forslag 3 med begrunnelse for å ikke innføre nye fritak.»

Forslag 5

«5. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om moms fritak på innkjøp av reservedeler til klær, turutstyr, sportsutstyr, møbler, verktøy og elektronikk.»

Forslaget er forelagt finansministeren, som gir følgende svar:

«Jeg viser til svar på forslag 3 med begrunnelse for å ikke innføre nye fritak.

Fritak for merverdiavgift for reservedeler krever at begrepet avgrenses og defineres. Varer som brukes som reservedeler, kan som regel brukes til langt mer enn å erstatte en tilsvarende ødelagt vare i et større produkt. Det gjør det krevende å lage en presis definisjon av reservedeler.»

Til forslag 6

«6. Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om redusert arbeidsgiveravgift for reparatørbedrifter, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Forslaget er forelagt finansministeren, som gir følgende svar:

«Arbeidsgiveravgiften i Norge er regionalt differensiert, og avgiftssatsene varierer avhengig av hvor arbeidsgiveren er lokalisert.

Det finnes i tillegg ulike unntak og fritak for visse sektorer. Det skal for eksempel ikke betales arbeidsgiveravgift av hyre til mannskapet på fiske-, hvalfangst- og selfangstfartøy, jf. folketrygdloven § 23-5. I stedet betales en produktavgift på 2 pst. på omsetning av fisk, hval og sel, og produkter av disse, fra slike fartøy, jf. stortingsvedtak om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringene for 2025. Det er et fritak for arbeidsgiveravgift for private arbeidsgivere når lønnsutbetalinger fra husholdningen ikke overstiger 60 000 kroner i inntektsåret, jf. folketrygdloven § 23-2 syvende ledd. Veldedige eller allmenntilgjort institusjoner eller organisasjoner er fritatt for arbeidsgiveravgift når totale lønnsutgifter for organisasjonen er inntil 800 000 kroner per år, men det gjelder bare for lønnsutbetalinger inntil 80 000 kroner per ansatt, jf. folketrygdloven § 23-2 åttende ledd.

Reparatørbedrifter er ikke et begrep som brukes i skatte- eller avgiftsreglene i dag. Forslaget om redusert arbeidsgiveravgift for slike bedrifter vil gi avgrensningsproblemer fordi en presist må definere hvilke tjenester som kvalifiserer for redusert sats. En annen utfordring oppstår for bedrifter som både har omsetning som skal omfattes av den reduserte satsen, og omsetning som ikke skal omfattes. Et nytt fritak for arbeidsgiveravgift innebærer dermed at ordningen blir mer komplisert enn i dag, ved at man i tillegg til skillene mellom ulike geografiske soner får nye oppdelinger mellom ulike sektorer. Forslaget vil samtidig øke kostnadene for Skatteetaten og bedriftene som skal rapportere og beregne ulike satser. Lavere sats for arbeidsgiveravgift reduserer også statens inntekter. Ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift innebærer statsstøtte. Gjeldende ordning med unntak og fritak er notifisert til EFTAs overvåkningsorgan (ESA). Ordningen er godkjent for perioden 2022–2027. Det kan ikke gjøres endringer i støtten uten en ny godkjenning fra ESA. Ny, selektiv statsstøtte som kan vri konkurransen ved å favorisere enkelte bedrifter eller produksjon av

enkelte varer, vil kreve en særskilt begrunnelse. På denne bakgrunn mener jeg at man ikke bør gå videre med et forslag om redusert arbeidsgiveravgift for reparatørbedrifter nå.»

Forslag 7, 8 og 9

«7. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utvide den generelle reklamasjonsfristen i forbrukerkjøpsloven fra to til fem år.»

«8. Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å utvide den generelle reklamasjonsfristen i kjøpsloven fra to til fem år.

«9. Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å utvide reklamasjonsfristen for hvitevarer og annen elektronikk med lang holdbarhet fra fem til ti år.»

Reklamasjonsfristene i kontraktslovgivningen er til vurdering i Justis- og beredskapsdepartementet. Dette har det første bakgrunn i Stortingets anmodningsvedtak nr. 515 (2019–2020) der «Stortinget ber regjeringen utrede om reklamasjonsfristen på nyoppførte boliger skal økes fra fem til ti år, samt konsekvensene av en eventuell utvidelse». Ved utredning av en eventuell utvidelse av reklamasjonsfrister i bustadoppføringslova er det naturlig å samtidig se hen til reklamasjonsfrister som følger av annen lovgivning. Det vises videre til at direktiv 2024/1799 om retten til reparasjon av varer endrer direktiv 2019/771 (forbrukerkjøpsdirektivet). Endringene gjelder blant annet hvor lenge selgeren skal være ansvarlig for mangler. Forbrukerkjøpsloven gjennomfører forbrukerkjøpsdirektivet i norsk rett. Endringene som gjøres i forbrukerkjøpsdirektivet, innebærer at det, ved en gjennomføring av direktivet om retten til reparasjon av varer i norsk rett, vil være naturlig å se nærmere på reklamasjonsfristene i forbrukerkjøpsloven i lys av direktivets endringer.

Samlet sett tilsier dette en bred og mer overordnet gjennomgåelse av reklamasjonsreglene i norsk kontraktslovgivning, og at det ikke nå konkluderes med hva fristene i bestemte lover konkret skal gå ut på.

Reklamasjon innebærer at kjøperen må gi selgeren melding om at han eller hun vil påberope en mangel, jf. for eksempel forbrukerkjøpsloven § 27 første ledd første punktum. Regler om reklamasjon har ikke betydning for krav til tingens holdbarhet og vurderingen av om det foreligger en kjøpsrettslig mangel, selv om vurderingen av hvor lenge tingen er «ment å vare», som har betydning for om den absolutte reklamasjonsfristen er to eller fem år etter forbrukerkjøpsloven § 27 andre ledd, beror på en vurdering som ligger tett opptil kravene til varens egenskaper som følger av forbrukerkjøpsloven § 15 annet ledd bokstav b, jf. Ot.prp. nr. 44 (2001–2002) s. 181.

At reklamasjonsfrister ikke gir uttrykk for en minste holdbarhetstid for tingen, er også lagt til grunn av Høyesterett i Rt. 2007 s. 1274 (avsnitt 37–44), på bakgrunn av en uttalelse i Innst. O. nr. 69 (2001–2002) side 15. I avsnitt 41 uttaler Høyesterett følgende:

«Det kan se ut som om komiteen har forstått regelen slik at den gir adgang til å påberope som mangel feil som er oppstått etter utløpet av varens normale holdbarhetstid, forutsatt at dette skjer innen reklamasjonsfristen på fem år. Uttalelsen beror i så fall på en misforståelse. En feil som er oppstått etter utløpet av varens normale holdbarhetstid, vil vanligvis ikke utgjøre en mangel ved varen, selv om reklamasjonsfristen på dette tidspunkt ikke skulle være utløpt.»

Forslag 10

«10. Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026, legge fram EUs «Right to repair»-direktiv for Stortinget.»

Det antas at det med forslaget enten siktes til innhenting av Stortingets samtykke til innlemmelse av direktiv 2024/1799 i EØS-avtalen, eller fremleggelsen av et lovforslag, som gjennomfører direktivet i norsk rett for Stortinget, eventuelt begge deler. Som hovedregel fremmes en samlet lov- og samtykkeproposisjon.

Direktivet er ikke ennå innlemmet i EØS-avtalen, men Justis- og beredskapsdepartementet er i gang med dette arbeidet. Gjennomføringen av direktivet i norsk rett er antatt å kreve lovendring, og Stortinget må dermed samtykke til innlemmelsen av direktivet i EØS-avtalen.

Før et eventuelt lovforslag som gjennomfører direktivet i norsk rett kan legges frem for Stortinget, må forslaget sendes på høring i samsvar med utredningsinstruksen. Det er foreløpig kun Kommisjonenens direktivforslag som har vært sendt på høring. Dette ble gjort 22. juni 2023. Av hensyn til utredningsprosessen vil det ikke la seg gjøre å fremme et eventuelt lovforslag for Stortinget innen den fristen som nevnes i representantforslagets punkt 10.

Med hilsen

Lene Vågslid

Brevet er elektronisk godkjent